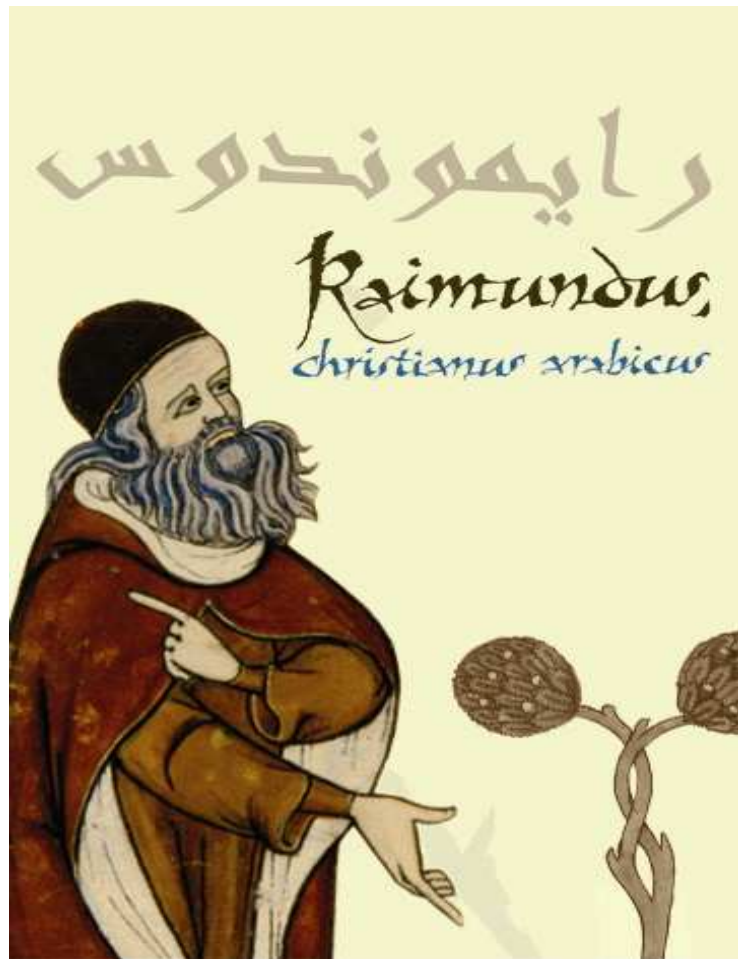

Ramon Llull i l'encontre entre cultures

Raimundus christianus arabicus

Museu de Lleida

Del 7 de setembre al 30 d'octubre de 2016

L'exposició *Ramon Llull i l'encontre entre cultures. Raimundus christianus arabicus*, que es podrà veure al Museu de Lleida del 7 de setembre al 30 d'octubre de 2016, és una producció itinerant de l'Institut Europeu de la Mediterrània (IEMed) que es va crear per commemorar el 700 aniversari de la mort de Ramon Llull, filòsof, escriptor i intel·lectual universal de la cultura catalana. La mostra s'inclou en els actes de l'Espai Cultura 2016, una iniciativa dels Serveis Territorials de Cultura a Lleida.

L'exposició, comissariada pel professor de la Universitat de Barcelona, Albert Soler, fa un recorregut per la vida i l'obra del pensador mallorquí Ramon Llull i està dividida en 10 àmbits que parlen del context mediterrani medieval en què va viure Llull, passant per la informació sobre el propi personatge, fent un recorregut pel seu projecte missional, intel·lectual i polític, per acabar mostrant la increïble difusió que Ramon Llull ha tingut a Europa des de la seva mort. La singularitat de l'exposició del Museu de Lleida és el conjunt d'objectes que s'hi mostraran, alguns dels quals mai exposats abans.

Una cinquantena d'objectes complementaran al Museu de Lleida els deu àmbits, alguns de les quals procedents dels fons propis, i la resta cedits per institucions públiques i privades, a més d'alguns particulars. Entre els col·laboradors hi ha l'Arxiu Arqueològic de l'Ajuntament de Lleida; l'Arxiu Capítular de Lleida; el Museu Arxiu de Vilassar de Dalt; la Biblioteca de Catalunya, la Biblioteca Pública de Lleida; la Biblioteca de la Universitat de Barcelona, el Capítol de la Catedral de Barcelona, el Monestir de Sant Benet de Montserrat i l'Arxiu de la Corona d'Aragó.

Entre els objectes que s'hi mostren destaca la relíquia més important que hi ha hagut mai a Lleida, la relíquia del Sant Drap, la resta d'un bolquer en el qual Maria va embolcallar el Nen Jesús just després de nèixer. La relíquia va ser regalada per una noia, Guillemona, a la seva mare, Elisenda, quan aquesta tornava a Lleida, el seu lloc d'origen, des de Tunis, on havien estat vivint durant anys. La relíquia era propietat del marit de Guillemona, el Gran Miromomelí, el príncep hereu, i aquesta li va regalar a la seva mare sense que ell ho sabés, amb l'objectiu de portar-la a terres cristianes. Elisenda la va conservar en secret a Lleida, sense informar el seu marit, Arnau de Solsona. Anys més tard, un cop assabentat, la va lliurar al bisbe de Lleida, que la va dipositar a la Catedral de Lleida, on la relíquia va ser venerada per fidels i pelegrins que venien d'arreu, atesa la seva gran rellevància. Malauradament, el Sant Drap va desaparèixer en estranyes circumstàncies durant la guerra civil, però no del tot. Anys abans, durant la guerra del Francès, la relíquia va sortir de la Seu Nova i va ser protegida per la família Puig que, com a mostra d'agraïment, va rebre uns fils del bolquer, guardats curosament durant anys fins avui. El Museu de Lleida vol agrair públicament a la família Puig-Aleu la confiança mostrada perquè aquesta peça hagi estat restaurada pels tècnics del Museu de Lleida i mostrada en aquest exposició.

Una altra de les peces destacades és el testament de Ramon Llull, un pergami cedit per a l'ocasió per l'Arxiu Històric de Vilassar de Dalt, procedent del fons de pergamins de l'Arxiu dels Marquesos de Santa Maria de Barberà. Es tracta de l'única còpia coneguda del testament d'en Llull, que va ser escrit i clos pel notari Jaume Avinyó el 26 d'abril de 1313. Els llegats testamentaris s'adrecen als seus fills, Domènec i Magdalena, i també a ordes religiosos com els dominics i franciscans, i a la construcció de totes les esglésies parroquials de la ciutat de

Palma i de la seva catedral. La còpia del testament és propietat dels Marquesos de Barberà per herència de llinatges nobiliaris. Des del passat 1 de juliol, gràcies a un conveni signat entre l'actual marquès i l'ajuntament de Vilassar de Dalt, es pot consultar el document digitalitzat al Museu Arxiu de Vilassar de Dalt. És la primera vegada que podrà ser vist pel públic, ja que sempre ha estat en les dependències de l'Arxiu de Vilassar. El Museu de Lleida vol fer un agraïment públic tant al Marquès de Barberà com a l'ajuntament de Vilassar per totes les facilitats i ajudes rebudes perquè aquesta peça sigui al Museu de Lleida.

També són destacables alguns objectes ceràmics cedits per l'Arxiu Arqueològic de l'Ajuntament de Lleida, que il·lustren l'apartat dedicat a Lluï i els jueus. Des del passat any 2015, el Servei d'Arqueologia de la Paeria ha pogut excavar en extensió la zona coneguda com la 'Cuirassa', on està documentat l'antic call jueu de la ciutat, i les troballes han estat molt importants. S'ha pogut recuperar una part del traçat urbanístic del call, i s'han excavat alguns habitatges, treballs que han contribuït a un coneixement molt més precís de la comunitat jueva que va habitar la ciutat des del segle XII fins al XV. Entre els objectes exposats hi ha una escudella, un plat i diversos fragments de janquians.

Una altra peça inèdita i que també es presenta en aquesta exposició, és una sentència del rabí de Lleida de 20 de juliol de 1307, que tracta sobre una discussió de béns immobles de la juevia de Lleida entre propietaris jueus de Barcelona. Aquest document aparegué entre la documentació antiga de l'Arxiu de les monges de Sant Benet de Montserrat.

Pel que fa a la relació de Ramon Llull amb Lleida, tot i que no hi ha documentació que el filòsof mallorquí trepitges mai terres lleidatanes, sí que sembla evident que les seves idees hi van arribar i deixen petjada a l'Estudi General de Lleida, la primera universitat de la Corona d'Aragó, fundada pel rei Jaume II l'any 1300.

Finalment, cal destacar els cinc manuscrits impresos d'obres de Lull que formen part de la col·lecció de fons antics de la Biblioteca Pública de Lleida; datats cronològicament entre 1645 i 1748, són les úniques obres de Llull conservades a les col·leccions públiques de Lleida.

ÀMBITS DE L'EXPOSICIÓ

Àmbit 1. Introducció

A l'edat mitjana, la mar Mediterrània, lluny de ser un obstacle per a la comunicació entre els pobles, era un medi idoni per a l'intercanvi. La navegació era una via de comunicació més ràpida i, sovint més segura, que no pas les rutes terrestres. La península Ibèrica i les illes que li són adjacents ocupaven una posició intermèdia entre el Magreb musulmà i l'Occident cristià i, des del segle X, constituïen un espai on havien conviscut, no sense dificultats, cristians, musulmans i jueus.

Ramon Llull (1232-1316) és un cas paradigmàtic de la trobada de cultures que es produeix a l'edat mitjana. Llull desenvolupa un projecte molt personal, de caire religiós, intel·lectual i polític, d'un abast extraordinari.

La seva vida va ser intensa i apassionada com poques n'hi ha hagut. Va ser alhora un intel·lectual i un escriptor, però també un activista capaç de viatjar en missió al Pròxim Orient o al Magreb, entrant en contacte i polemitzant amb els savis i pensadors musulmans del moment, o d'acostarse als poders polítics i eclesials més notables d'Occident: Roma, França, les repúbliques italianes, la Corona d'Aragó. D'altra banda, la seva producció escrita és fabulosa: 260 títols sobre les matèries més diverses.

Aquesta exposició, que fa un recorregut per la vida i l'obra del pensador mallorquí, commemora el 700 aniversari de la mort de Ramon Llull, produïda a Tunis a final de 1315 o en el retorn a Mallorca a començament de 1316.

Àmbit 2. La Corona d'Aragó

2.1. La Corona d'Aragó i Mallorca

Al llarg del segle XIII, la Corona d'Aragó viu algunes transformacions que la situaran, per primer cop, en un lloc central de l'escena internacional i que la convertiran en un regne projectat essencialment a la Mediterrània.

El rei Jaume el Conqueridor (1213-1276), aprofitant la descomposició de l'Àndalus sota el règim almohade al primer terç del segle XIII, orientà la seva política expansiva cap al sud i cap a les Balears, primer amb la conquesta de l'illa de Mallorca (1229) i, posteriorment, amb la incorporació del regne de València (completada al 1245).

El seu fill i successor, Pere II el Gran (†1285), amb l'ocupació de l'illa de Sicília (1282) va donar una nova dimensió a l'orientació mediterrània de la Corona d'Aragó i, al mateix temps, la va col·locar de manera turbulenta al primer pla de la política europea.

L'expansió catalana medieval també va ser impulsada pel desenvolupament del comerç marítim a tota la Mediterrània. L'establiment de rutes comercials donà lloc a la creació d'una densa xarxa de consolats d'ultramar.

2.2 Una cruïlla, més que no una illa

Mallorca era un enclavament estratègic de primer ordre per a l'expansió política i comercial a la Mediterrània occidental. Per als mercaders catalans tenia una situació privilegiada en les rutes del comerç amb el nord d'Àfrica i l'Orient; per als mercaders occitans i els de les repúbliques italianes, la seva posició era clau en relació amb el continent africà però també com a base per obrir-se al comerç atlàntic.

Ramon Llull va néixer a Mallorca cap a 1232 en el si d'una societat complexa, on eren presents una diversitat de credos, de races i de costums. A més dels nous dominadors catalans, hi havia també pobladors occitans, grups estables de mercaders genovesos i

pisans, comunitats jueves i, sobretot, musulmans, que constituïen una tercera part de la població.

La complexitat d'aquest medi es reflectirà anys a venir en les preocupacions i el pensament de Ramon.

Àmbit 3. Ramon Llull, "català de Mallorca"

Ramon Llull pertanyia a una família de rics colons barcelonins que va prendre part en la conquesta de Mallorca. Formava part, doncs, de la primera generació de cristians autòctons de l'illa i s'anomenava a ell mateix "català de Mallorca".

Llull estava casat, tenia fills i va ocupar algun càrrec a la cort reial mallorquina. El pas per la cort el devia familiaritzar amb el món polític i administratiu. Fins als trenta anys va dur la vida pròpia dels laics potentats i cortesans i fins i tot va conrear la poesia trobadoresca. Ell mateix ho resumeix de forma lacònica: "Jo era un home casat, amb fills, dissolut i mundà."

Tanmateix, cap als trenta anys, se sentí cridat per Déu a canviar de vida i, sense ingressar mai en cap orde religiós ni esdevenir clergue, es lliurà a la causa de la fe cristiana. Progressivament anà definint un projecte de vida al servei d'una triple causa:

Donar la vida per la fe cristiana, sobretot per la conversió dels no-cristians, però també per la reforma de la cristiandat. El seu pensament i la seva obra tindran sempre aquesta finalitat religiosa i missional.

Escriure, en paraules seves, "el millor llibre del món" que permeti la conversió dels no-cristians. La primera concreció d'aquest propòsit és el voluminós *Llibre de contemplació* (1274), escrit primer en àrab i després revisat i traduït al català i al llatí.

Convèncer tant l'autoritat eclesiàstica com la política de la conveniència dels altres dos propòsits; fent una especial atenció a aconseguir la fundació d'escoles de llengües per a la formació de missioners.

Àmbit 4. Nova ciència i nova literatura

4.1 L'Art de Ramon Llull

Llull és autor d'obres referides a les més variades ciències: geometria, medicina, dret, astronomia, metafísica, filosofia, teologia, retòrica, lògica... Una part d'aquests títols l'escriu originalment en català, d'acord amb una tendència llavors incipient de traslladar la ciència a les llengües vernacles.

Que un home sense estudis reglats sigui capaç d'entrar en una tal varietat de camps del saber s'explica perquè Llull basa tot el seu pensament i tota la seva producció escrita en un sistema nou i revolucionari, que ell proclamava que li havia estat donat per voluntat divina i que oferia com a solució global i alternativa per comprendre totes les coses visibles i invisibles: és el que coneixem com a "Art lul·liana".

L'Art fonamenta totes les branques del coneixement i hi permet un accés directe. La seva condició de mètode de mètodes, per damunt de qualsevol forma doctrinal prèvia, li confereix un poder culturalment neutre com a eina de persuasió racional.

Llull atribueix l'adjectiu "nou/nova" a diverses disciplines científiques del repertori vigent al seu temps (moltes de les quals havien rebut aportacions decisives de la ciència àrab) un cop les ha assimilats a la seva Art: la lògica nova, la geometria nova, l'astronomia nova, la retòrica nova, que constitueixen globalment una nova ciència.

4.2 La literatura alternativa

En Ramon Llull es dóna el cas rar d'un intel·lectual que es dedica a la producció d'obres d'alt contingut filosòfic i científic i que, al mateix temps, és autor d'obres literàries: poemes, novel·les, proverbis, exemples, preàmbuls narratius, sermons, etc. En aquest sentit, Llull és considerat un dels pares de la literatura catalana, especialment valorat per la maduresa estilística de la seva prosa, per la seva especial habilitat narrativa i per l'originalitat de les seves creacions.

La literatura de Llull és "nova" en el mateix sentit que ho és la seva ciència: és una alternativa a la literatura que es feia en el seu temps. De fet, després de la seva conversió, Ramon renega explícitament de la poesia trobadoresca que havia practicat a la cort mallorquina, i posa l'expressió literària al servei dels seus objectius. Per tant, la literatura lul·liana amaga sempre, de manera més o menys clara, una intenció didàctica.

Àmbit 5. "Disputar per autoritats no ha repòs"

Al segle XIII, el contacte entre religions era molt freqüent; per als musulmans, jueus o cristians, les pràctiques religioses, les maneres de pensar, l'art, la música, els costums i la llengua dels uns o dels altres eren coses familiars.

Es van organitzar sovint controvèrsies públiques entre membres de les tres confessions, com la que va tenir lloc a Barcelona el 1263, davant de Jaume I. Tampoc no eren estranys els viatges de frares en terra de musulmans per intentar la conversió d'algun personatge rellevant; com el que va protagonitzar a Tunis el dominicà català Ramon Martí cap als anys 1268-1269 per convertir el soldà al-Mustansir. Uns anys més tard, un franciscà es convertí solemnement a l'islam davant del soldà de Tunis: es tracta de l'escriptor mallorquí Anselm Turmeda (ca. 1355-ca. 1423), que prengué el nom d'Abdallah al-Tarjuman.

Llull era molt conscient dels dos grans problemes que tenien les trobades interreligioses: d'una banda, els arguments que es proposaven sempre es basaven en l'autoritat dels textos sagrats, inacceptables per a tots els interlocutors; de l'altra, no n'hi havia prou de saber contradir les veritats de l'altre, calia oferir en contrapartida arguments veritablement persuasius del propi credo. El sentiment d'esgotament que aquestes discussions produïen s'expressa als *Proverbis de Ramon* (ca. 1296): "Disputar per autoritats no ha repòs."

La novetat de l'estratègia de Ramon està en l'abandonament de l'ús d'autoritats i en la recerca de vies de demostrabilitat racional de la fe. Llull troba un terreny comú on fer possible una discussió entre cristians i no-cristians en la concepció de l'univers i de Déu que les tres religions compartien. No es tractava, per tant, de discutir sobre textos, sinó sobre una realitat en la qual, en termes generals, no hi havia desacord. *El Llibre del gentil e dels tres savis* és una mostra d'aquesta nova estratègia.

Àmbit 6. *Christianus arabicus, cuius nomen Raimundus*

L'aproximació de Llull al món musulmà no és gens anecdòtica. És difícil de trobar entre els teòlegs cristians de la seva època un cas semblant de coneixement de l'àrab i de la religió musulmana; fins al punt que en diverses obres s'autoqualifica de *christianus arabicus*, reprenent el model dels savis cristians àrabs que havien polemitzat amb l'islam segles abans.

A l'inici del seu projecte hi ha l'evidència de la necessitat indefugible d'acceptar elements culturals de l'interlocutor: de conèixer i de parlar les llengües dels no-cristians i particularment l'àrab. I és que per a Llull l'objectiu és presentar de tal manera la doctrina cristiana que els no-cristians l'entenguin i l'acceptin sense dificultats.

És per aquesta raó que Llull s'acosta de primera mà al pensament musulmà; que escriu obres originalment en àrab (com la *Lògica del Gatzell* o el *Llibre de contemplació*), tot i que cap d'aquestes versions no ha arribat fins als nostres dies; que reivindica models àrabs en alguns dels seus escrits (el *Llibre d'amic e amat*, per al qual reclama una inspiració sufí, o els *Cent noms de Déu*).

La dificultat de precisar els manlleus àrabs concrets per a alguns aspectes del pensament de Llull té a veure amb la seva estratègia de defugir l'ús d'autoritats en les seves obres. Tanmateix, sembla clara, per exemple, una font àrab per a les estructures de la *Lògica nova* (1303): el *Budd al-carif* del filòsof i teòleg musulmà Ibn Sabcin de Múrcia (1217/18-1269/71).

Àmbit 7. Viatger incansable

Si hi ha algun tret que caracteritza de manera especial la personalitat i la vida de Ramon Llull és el seu dinamisme desbordant i infatigable.

Just després de la seva conversió, Llull emprèn el pelegrinatge a Sant Jaume de Compostel·la des de Santa Maria de Rocamador, a la Dordonya occitana. Després es mou principalment entre Palma, Montpeller i Gènova, però viatja constantment a Perpinyà, París, Lió, Marsella, Pisa, Roma, Nàpols o Messina. S'entrevista diverses vegades amb reis com Jaume II de Mallorca, Jaume II d'Aragó, Sanç de Mallorca, Felip IV el Bell de França, Carles II de Nàpols o Frederic III de Sicília; i amb papes com Nicolau IV, Celestí V, Bonifaci VIII o Climent V. Té relació amb les repúbliques de Gènova, Pisa i Venècia. I també amb ordes com els franciscans, els dominicans, els templers o els cartoixans.

Fa quatre viatges missionals: dos a Tunis, un a Bugia, i un altre a Xipre i a Armènia la Menor i probablement a Terra Santa. En aquests viatges va patir un empresonament (a Bugia), un naufragi (a prop de Pisa) i un intent d'enverinament (a Xipre).

Malgrat els seus desplaçaments continus, Llull no va deixar mai d'escriure i de difondre la seva obra. Viatjava acompanyat de col·laboradors i de llibres. Per exemple, els *Mil proverbis* (1302) són escrits en mar, navegant; i la *Taula general* (1293) va ser començada en un vaixell, al port de Tunis, i acabada a Nàpols quatre mesos més tard.

Àmbit 8. Ramon Llull en terres musulmanes

El 1293, Llull va prendre una decisió radical: embarcar-se cap al nord d'Àfrica per demostrar personalment l'efectivitat de l'Art com a sistema de trobar la veritat i de provar-la als no-cristians. Amb aquesta intenció, farà tres estades al Magreb: dues a Tunis (1293 i 1314-1315) i una a Bugia (1307).

La posició de Llull respecte dels no-cristians va evolucionar amb el temps. A l'inici té la voluntat d'establir-hi un diàleg franc i obert, com el que es retrata al *Llibre del gentil e dels tres savis*, ca. 1274. En aquesta narració un gentil, és a dir, un pagà, accedeix al coneixement de la fe gràcies als ensenyaments de tres savis, un jueu, un cristià i un musulmà. Al final de l'obra els savis demanen al seu interlocutor que no els reveli la seva elecció per poder continuar el diàleg sense condicionaments.

Després d'haver viatjat a terres musulmanes, Llull pren una posició més controvertida que, fins i tot, desemboca, en la seva estada a Bugia el 1307, en una polèmica agra, que retrata a la *Disputatio Raimundi christiani et Homeris saraceni* (1308).

L'evolució té a veure amb la descoberta de l'altre concret i real i amb la necessitat d'adaptar-s'hi: Llull no modifica les bases del seu projecte ni la voluntat d'acostar-se als musulmans ni l'adopció estratègica d'elements culturals seus, però s'adona que el

diàleg genèric és gairebé impossible i que únicament són viables disputes amb individus determinats, amb una especial formació teològica i filosòfica.

Àmbit 9. La difusió: els manuscrits

Ramon Llull ha deixat molts testimonis de la preocupació que sentia per la difusió i la conservació de la seva obra. La seva voluntat de produir versions d'una mateixa obra en diverses llengües és part d'aquesta inquietud: explícitament només fa referència a versions en català, llatí o àrab, però sabem que en va promoure almenys també en occità i en francès.

També va constituir fons de recopilació dels seus llibres d'abast internacional que fossin alhora centres de conservació i focus de difusió. Es tracta del fons de la Cartoixa de Vauvert a París, del que es va crear a casa d'un noble de Gènova i del que hi havia a Mallorca a casa del gendre de Llull.

El que ha arribat fins als nostres dies de la tradició manuscrita primitiva lul·liana és només una petita part del que va existir. Hem conservat una trentena de còdexs que podem relacionar de forma directa o indirecta amb el mateix Llull. El nombre total de manuscrits lul·lians de totes les èpoques conservats avui s'acosta al miler. El fet és extraordinari si tenim en compte que la seva iniciativa era del tot privada.

Àmbit 10. La posteritat: els impresos

La personalitat de Ramon Llull es projecta en la història de la cultura occidental d'una forma inusualment complexa, en corrents molt diversos, favorables o contraris. A l'obra ja de per si enorme del Llull autèntic, s'afegeix, des de mitjan segle XIV, tota una tradició de llibres alquímics (més de 80!) i d'altra mena (mèdics, lògics, cabalístics) que li són falsament atribuïts.

La difusió internacional de la seva obra s'aprofita molt aviat de la invenció de la impremta. Des de 1475, data de la primera edició lul·liana, fins a final del segle XV es registren més de quaranta edicions incunables que publiquen obres lul·lianes o ja de seguidors de Llull.

La compilació de materials lul·lians i pseudolul·lians que va publicar Lazare Zetzner a Estrasburg l'any 1598 (reimpresa repetidament al segle XVII) és un bon exemple d'èxit editorial i de confluència de les diverses tradicions lul·lístiques. La gran difusió d'aquest llibre condiona tant el rebuig de Descartes per Llull, com l'entusiasme de Leibniz, que va valorar positivament l'Art.

Ivo Salzinger, a Magúncia, va publicar (1721-1742) vuit magnífics volums *in folio*, com a part d'un projecte d'edició de la totalitat de l'*opus* lul·lià en llatí. És just l'inici de l'estudi científic i acadèmic de la vida, l'obra i el pensament de Ramon Llull. Al capdavant, les seves obres, originals o atribuïdes, han tingut una difusió que el mateix Llull no podia ni sospitar en la història de la cultura europea dels darrers set segles.

LLISTAT D'OBJECTES EXPOSATS

1- Alfàbia

Segona meitat del segle XIII

Procedent de les voltes de la Catedral de Barcelona

Terrissa

Catedral de Barcelona

2- Alfàbia

Segona meitat del segle XIII

Procedent de les voltes de l'antic Hospital de Santa Maria de Lleida

Terrissa

Museu de Lleida: diocesà i comarcal, inv. 4439

3- Reliquiari del Sant Drap

Finals del segle XIX

Procedent de la Seu Vella de Lleida

Teixit, vidre, plata fosa i cisellada

Barcelona, col·lecció família Puig-Aleu

4- Declaració del mercader de Lleida Arnau de Solsona sobre com la seva dona va aconseguir la relíquia del Sant Drap

1297

Pergamí

Arxiu Capítular de Lleida, pergamí número LP_02702

5- Ramon Llobet Martí, *Reseña histórico-canónica de la insigne reliquia del Sto. Pañal del niño Jesús que se venera en el altar de la piedad de la S. I. Catedral de Lérida*

Lleida, Impremta Mariana, 1905

Llibre imprès

Biblioteca del Museu de Lleida: diocesà i comarcal

6-Diner de Jaume I

Cap a 1213-1276

Plata

Museu de Lleida: diocesà i comarcal, ref. AR213

7- Diner de Jaume I

Cap a 1213-1276

Plata

Museu de Lleida: diocesà i comarcal, ref. AR214

8- Diner de tern Jaume I

Cap a 1213-1276

Plata

Museu de Lleida: diocesà i comarcal, ref. AR218

9- Diner de Jaume I

Cap a 1213-1276

Billó

Museu de Lleida: diocesà i comarcal, ref. AR220

10- Diner de Jaume I

Cap a 1213-1276

Billó

Museu de Lleida: diocesà i comarcal, ref. AR221

11- Diner de Jaume I

Cap a 1213-1276

Plata

Museu de Lleida: diocesà i comarcal, ref. AR222

12- Diner de Jaume I

Cap a 1213-1276

Billó

Museu de Lleida: diocesà i comarcal, ref. AR223

13- Croat de Jaume II

Cap a 1291-1327

Plata

Museu de Lleida: diocesà i comarcal, ref. AR229

14- Croat de Jaume II

Cap a 1291-1327

Plata

Museu de Lleida: diocesà i comarcal, ref. AR230

15- Diner de tern de Jaume II

Cap a 1291-1327

Plata

Museu de Lleida: diocesà i comarcal, ref. AR231

16- Diner de Jaume II

Cap a 1291-1327

Billó

Museu de Lleida: diocesà i comarcal, ref. AR232

17- Diner de Jaume II

Cap a 1291-1327

Billó

Museu de Lleida: diocesà i comarcal, ref. AR233

18- Dobler de Jaume III de Mallorca

Cap a 1324-1343

Billó

Museu de Lleida: diocesà i comarcal, ref. AR237

19- Jean Baptiste du Sollier, *Acta B. Raymundi Lulli (...) Collecta, digesta et illustrata a Joanne Baptista Sollerio*

Anvers, Viduae Petri Jacobs, 1708

Llibre imprès

Biblioteca de Catalunya, Dipòsit de Reserva (ref. Mar. 184-Fol)

20- Senyal de Ramon Llull en una donació al seu germà Arnau (reproducció)

14 de juny de 1256

Pergamí

Barcelona, Arxiu de la Catedral de Barcelona, perg. 1-6-3670

21- Jaume Costurer i Garriga, *Disertaciones historicas del culto inmemorial del B. Raymundo Lullio Dr. iluminado y martir y de la inmunidad de censuras que goza su doctrina: con vn apendiz de su vida*

Palma, Miguel Capó, 1700

Llibre imprès

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte. Dirección General de Bellas Artes, y Bienes Culturales y de Archivos y Bibliotecas. Biblioteca Pública de Lleida

22-Testament de Ramon Llull

Palma, 26 d'abril de 1313

Pergamí

Arxiu Històric de Vilassar de Dalt (fons de pergamins de l'Arxiu dels Marquesos de Santa Maria de Barberà)

23-Ramon Llull, *Ars generalis ultima venerabilis magistri ac doctoris illuminati Raymundi Lulli (...) nunc denuo a mendis correcta (...)*

Palma, Gabriel Guasp, 1645
Procedent de la Biblioteca de la Universitat de Cervera
Llibre imprès
Ministerio de Educación, Cultura y Deporte. Dirección General de Bellas Artes, y Bienes Culturales y de Archivos y Bibliotecas. Biblioteca Pública de Lleida

24- Sentència rabínica de Lleida
Lleida, 20 de juliol de 1307
Pergamí
Arxiu del Monestir de Sant Benet de Montserrat, col·lecció de pergamins, núm. 1018

25- Alcorà (reproducció)
Segles XIII-XIV
Manuscrit sobre pergamí
Barcelona, Biblioteca de Catalunya, ms. 2336

26- Fragment de tenalla andalusina
Primera meitat del segle XIII
Procedent del turó de la Seu Vella, a sobre del barri de Magdalena
Terrissa
Museu de Lleida: diocesà i comarcal, inv. 4440

27- Escudella
Primera meitat del segle XIV
Procedent de l'excavació al carrer Juderia núm. 11
Ceràmica decorada amb reflex metàl·lic
Arxiu Arqueològic (Ajuntament de Lleida), ref. 0082

28- Plat
Segona meitat segle XIII
Procedent de l'excavació a l'antic portal de Magdalena
Ceràmica decorada en verd i manganès
Arxiu Arqueològic (Ajuntament de Lleida), ref. 0491

29- Fragment de janquità
Segle XIV
Procedent de l'excavació a l'antic call jueu de Lleida
Ceràmica decorada amb vernís blanc
Arxiu Arqueològic (Ajuntament de Lleida), ref. 0992

30- Fragment de janquità
Segle XIV
Procedent de l'excavació a l'antic call jueu de Lleida
Ceràmica decorada amb vernís melat
Arxiu Arqueològic (Ajuntament de Lleida), ref. 0993

31- Fragment de janquità
Segle XIV
Procedent de l'excavació a l'antic call jueu de Lleida
Ceràmica decorada amb vernís verd
Arxiu Arqueològic (Ajuntament de Lleida), ref. 0994

32- Alcorà
Segle XIII
Manuscrit sobre paper
Barcelona, Biblioteca de Catalunya, ms. 3230

33- Ramon Llull, *Llibre de contemplació*
Segle XV
Manuscrit sobre paper
Universitat de Barcelona, CRAI Biblioteca de Reserva, ms. 280

- 34- Thomas Le Myésier, *Electorium parvum, seu, Breviculum*
Facsimil a partir del manuscrit de conservat a la Badische Landesbibliothek de Karlsruhe (València, Editorial Tres i Quatre, 1993)
Llibre imprès
Ministerio de Educación, Cultura y Deporte. Dirección General de Bellas Artes, y Bienes Culturales y de Archivos y Bibliotecas. Biblioteca Pública de Lleida
- 35- Medalla del santuari de Santa Maria de Rocamador (França)
Segle XX (reproducció a partir d'un original medieval)
Bronze fos
Lleida, col·lecció particular
- 36- Carta de Jaume II en què recomana Ramon Llull al rei de Tunis (reproducció)
Lleida, 4 de novembre de 1314
Manuscrit sobre paper
Barcelona, Arxiu de la Corona d'Aragó, reg. 242, foli 43r
- 37- Carta de Jaume II en què recomana Ramon Llull a Joan Gil, torsimany del rei de Tunis (reproducció)
Lleida, 4 de novembre de 1314
Manuscrit sobre paper
Barcelona, Arxiu de la Corona d'Aragó, reg. 242, foli 43r
- 38- Carta de Jaume II a Ramon Llull en què li comunica que l'ha recomanat al rei de Tunis i al seu torsimany (reproducció)
Lleida, 5 de novembre de 1314
Manuscrit sobre paper
Barcelona, Arxiu de la Corona d'Aragó, reg. 242, foli 43r
- 39- Carta de Jaume II al guardià del monestir de Sant Francesc de Lleida (reproducció)
Barcelona, 5 d'agost de 1315
Manuscrit sobre paper
Barcelona, Arxiu de la Corona d'Aragó, reg. 242, foli 203v
- 40- Ramon Llull, *Disputationem quam dicunt Remondi christiani et Homerii sarraceni*
València, Joan Jofre, 1510
Llibre imprès
Barcelona, Biblioteca de Catalunya, Dipòsit de reserva, top. 5-II-68
- 41- Ramon Llull, *Lectura compendiosa super Artem inveniendi veritatem. Ars compendiosa inveniendi veritatem*
Finals del segle XIV
Manuscrit sobre paper i pergamí
Barcelona, Biblioteca de Catalunya, ms. 118
- 42- Ramon Llull, *Doctrina pueril*
Segle XIV
Manuscrit sobre pergamí
Barcelona, Biblioteca de Catalunya, ms. 3187
- 43- Procés contra Antoni Riera
1392-1393 (còpia del segle XVIII)
Manuscrit sobre paper
Barcelona, Biblioteca de Catalunya, ms. 1167
- 44- Carta de Martí l'Humà a Guerau de Requesens, bisbe de Lleida (reproducció)
22 de febrer de 1398
Manuscrit sobre paper
Barcelona, Arxiu de la Corona d'Aragó, Cancelleria, reg. 2166, fol. 109r i 109v
- 45- Inquisició
Barcelona, 19 de maig de 1386

Pergamí

Arxiu Històric de Vilassar de Dalt (fons de pergamins de l'Arxiu dels Marquesos de Santa Maria de Barberà)

46- Testament de Margarida, vídua d'en Joan Pere, especier i ciutadà de Barcelona
Barcelona, 1 de maig de 1433

Pergamí

Arxiu Històric de Vilassar de Dalt (fons de pergamins de l'Arxiu dels Marquesos de Santa Maria de Barberà)

47- Ramon Llull, *Incipit liber diuinalis vocatus Arbor scientie. Deo dante Arbor scientie*
Barcelona, Pere Posa, 1482

Llibre imprès

Barcelona, Biblioteca de Catalunya (Dipòsit de Reserva, Inc. 35-4º)

48- Ramon Llull, *Blaquerna* (modernitzat per Joan Bonllavi)

València, Joan Jofre, 1521

Llibre imprès

Barcelona, Biblioteca de Catalunya, Mar. 60-4º

49- *Beati Raymundi Lulli doctoris illuminati et martyris Liber magnus contemplationis in Deum*

Palma, 1748

Llibre imprès

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte. Dirección General de Bellas Artes, y Bienes Culturales y de Archivos y Bibliotecas. Biblioteca Pública de Lleida

50- *Beati Raymundi Lulli doctoris Illuminati et martyris. Operum. Tomus I*

Magúncia, Joannem Georgium Häffner, 1721

Llibre imprès

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte. Dirección General de Bellas Artes, y Bienes Culturales y de Archivos y Bibliotecas. Biblioteca Pública de Lleida

52- *Liber apologeticus Artis magnae B. Raymundi Lulli*

Salamanca, Nicolás José Villargordo, 1746

Llibre imprès

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte. Dirección General de Bellas Artes, y Bienes Culturales y de Archivos y Bibliotecas. Biblioteca Pública de Lleida

ACTIVITATS PARAL·LELES

Dimecres, 21 de setembre

Trobada pedagògica pel professorat. Presentació de l'exposició *Ramon Llull i l'encontre entre cultures. Raimundus christianus arabicus*

- 17.30 h Visita guiada a l'exposició, a càrrec d'Albert Soler, comissari de la mostra
- 18.00 h Taula rodona: "Diàlegs al voltant de Ramon Llull", amb Isabel Grifoll, professora del Departament de Filologia Catalana i Comunicació de la Universitat de Lleida; i d'Albert Soler, comissari de l'exposició i professor de literatura catalana medieval a la Universitat de Barcelona. Modera: Josep Giralt, director del Museu de Lleida
- 19.00 h Tallers al voltant de l'exposició i de la proposta didàctica
 - "Ramon Llull i El llibre de les bèsties. Educant amb el bestiar", a càrrec de Miquel Sabaté
 - "Ramon Llull: un viatge per la Mediterrània a l'edat mitjana", a càrrec de Mariona Huguet i Esther Balasch

Dissabte, 24 de setembre, a les 11 hores

El llibre de les bèsties. Llull per a nens

Visita dinamitzada a l'exposició *Ramon Llull i l'encontre entre cultures. Raimundus, christianus, arabicus* per conèixer el bestiar del món medieval. A continuació, a la Biblioteca Pública de Lleida, el contacontes Albert Estenegre explicarà "El llibre de les bèsties", la narració breu de Ramon Llull en què relata l'elecció del rei dels animals, i aprofita per explicar diferents comportaments humans.

Preu: 6€

Activitat adreçada a famílies amb nens i nenes a partir de 5 anys

Organitza: Museu de Lleida, Biblioteca Pública de Lleida i Espai Cultura

Dissabte 1 d'octubre, a les 11 hores

Màscares i Bèsties

Visita dinamitzada en família a l'exposició *Ramon Llull i l'encontre entre cultures. Raimundus, christianus, arabicus* per conèixer l'imaginari medieval de Ramon Llull, un dels pensadors i escriptors més importants de l'Edat Mitjana. Tot seguit, taller d'elaboració de màscares que recrearan els personatges que protagonitzen una de les obres literàries més destacades d'en Llull, "El llibre de les bèsties".

Preu: 10€

Activitat adreçada a famílies amb nens i nenes a partir de 5 anys

Organitza: Museu de Lleida i Espai Cultura

FITXA DE L'EXPOSICIÓ

Ramon Llull i l'encontre entre cultures. *Raimundus christianus arabicus*

Sala d'exposicions temporals

Del 7 de setembre al 30 d'octubre de 2016

Organitza: Museu de Lleida i Institut Europeu de la Mediterrània

Col·labora: Espai Cultura 2016, Any Llull 2015-2016, Centre de Documentació Ramon Llull (Universitat de Barcelona)

INFORMACIÓ GENERAL

Horaris:

Setembre: dimarts, dimecres, dijous i dissabtes, de 10 a 14 h i de 17 a 19 h; divendres, diumenges i festius, de 10 a 14 h

Octubre: dimarts, dimecres, dijous i dissabtes, de 10 a 14 h i de 16 a 18 h; divendres, diumenges i festius, de 10 a 14 h

Tancat els dilluns

Adreça: Carrer del Sant Crist, 1. 25002 Lleida

Telèfon: 973 28 30 75

Web: www.museudelleida.cat

Facebook: www.facebook.com/museudelleida

Twitter: @museudelleida